

HÖGAKTUELLT

Personaltidning för HÖGSKOLAN I GÄVLE Nr 4, Maj 2003

"På sätt och vis är den akademiska världen det sista kvarvarande skräväsendet. I vissa avseenden påminner den om den katolska kyrkan i sin organisation. Inom sådana organisationer blir det automatiskt väsentligt att bevara strukturen..."

"Detta är mental aga, ett förmynderi, ett hån mot god pedagogik, ett fastställande av en för mig helt förkastlig kunskapssyn. Jag vill inte höra den som försvarar detta med floskler som att jag inte..."

Debatt debatt deb

"Har fokuseringen på sopor och kopieringspapper lett Miljörådet på villovägar? Silarrådet mygg och sväljer kameler? Rådet har fortfarande chansen att tillämpa framsynt miljöledning..."

"Nivån på de kurser som ingår i en bredmagister är ett känsligt kapitel, den skall helst bara antydast men ej göras explicit. Dessa nya principer angår alla institutioner..."

Debatt i sista stund

Fyra debattartiklar i terminens sista nummer kan tyckas vara dålig timing. Och visst är det så. Men, diskutera kan man göra var som helst. Personalen kommer också att påminnas om artiklarna vid nästa terminstart.

Sid. 3-6

Lennart Hovelius gästprofessor

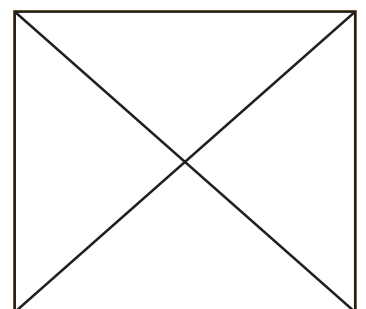
Tre Kronors läkare Lennart "Hovan" Hovelius blir från 1 juli gästprofessor vid HiG:s Belastningsskadecentrum. Detta ger honom möjlighet att slutföra två unika projekt.

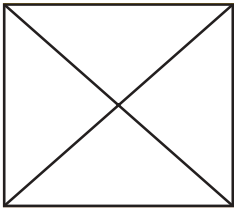
Sid. 11

Sista terminen för etnologin

Efter nio år och ständigt ökande studentunderlag går Håkan Libys etnologi i graven. Kursen har alla år drivits på Länsmuseumet.

Sid. 9

13:e årgången

Högaktuellt

Personaltidning för
Högskolan i Gävle
801 76 Gävle
Besöksadress:
Kungsbacksvägen 47
Rum 61:311

[www.hig.se/aktuellt/
hogaktuellt/](http://www.hig.se/aktuellt/hogaktuellt/)

Ansvarig utgivare:

Lars Söderberg,
informationschef

Redaktör:

Ove Wall
e-post: owl@hig.se
026-64 89 17

Tryck:

Stråläns AB
1 400 ex

Annonspriser:

3 000:-/kvartssida
6 000:-/halvsida
exkl moms

Nästa nummer:

25 september

Manusstopp:

5 september

Debattstopp:

7 september

Red förbehåller sig rätten att korta i insänt material. Det görs om möjligt i samråd med skribenten.

Ange gärna källan vid citering.

En växande högskola

Det är en allmänt spridd föreställning att Högskolan i Gävle – som de flesta andra universitet och högskolor – befinner sig i ständig tillväxt. Det är inte så märkvärdigt att den föreställningen spritts eftersom vi haft en mycket stark utveckling ända sedan början av nittioalet. Året 1990/91 hade vi i runda tal 1.500 heltidsstudenter mot drygt 6.000 i år. Men – inget träd växer upp i himlen – föreställningen om en stabil och evig tillväxt har i många fall visat sig ödesdiger när den fått styra planeringen.

Hur kommer framtiden att se ut? Kan vi upprepa tillväxten från den senaste tolvårsperioden. Nej, det är knappast troligt om vi bara tänker på antalet studenter. Om vi tänker oss att vi i storlek skall svara i stort sett mot Gävleborgsregionens behov av högre utbildning kommer vi inte upp till mer än allra högst 9.000 helårsstudenter. Den kalkylen bygger då på några optimistiska uppskattningar av viljan att söka sig till högre studier (totalt 60 % av varje årgång), av årskullarnas storlek i Gävleborg (3.600 per årskull) och av medelstudietiden (4 år).

Det är intressant att skärskåda siffrorna från senare år. I själva verket har inte antalet helårsstudenter på Campus stigit sedan 1999. Hela vår tillväxt har fallit på distansutbildningen som nu omfattar mer än 25 % av vår totala grundutbildningsverksamhet. I och för sig är detta en bekräftelse att en medveten satsning burit frukt men är också ett faktum som talar emot den föreställning som många har – en ökad trängsel bland studenterna på Campus.

Hur skall vi inrätta oss då om vi tänker oss att vi kanske inte skall växa så mycket till? Kan-

Leif Svensson

ske är det någonstans mellan nuläget på 6.000 och en beräknad topp på 9.000 helårsstudenter som vi får inrikta oss på. Detta faller sig inte av sig själv utan kommer att kräva fortsatt hög kvalitet och fortsatt utveckling. Detta gäller inte minst distansutbildningen.

Den nya yrkeshögskolexamen ger oss en möjlighet att skapa nya utbildningar som är intressanta för kategorier av ungdomar som vi har svårt att rekrytera idag. För sådana kortare utbildningar finns det också goda möjligheter till delvis utlokalisering i regionens kommuner. Det skulle göra högskolan mera synlig och närvarande i regionen och underlätta samverkan samtidigt som vi skulle kunna undvika att öka trängseln på Campus.

En möjlighet att växa till i studentantal *utöver* regionens behov skulle kunna skapas genom att vi profilerar våra utbildningar så att de i högre utsträckning svarar mot nationella behov. Här har vi ju flera goda exempel redan. Friskvårds- eller hälsopedagogik och fastighetsmäklari är kanske de mest slående exemplen. Men vi skulle också behöva utveckla metodiken i vår undervisning för att kunna erbjuda något som profilerar oss i förhållande till de gamla universiteten. I våra mål för de närmaste åren har vi blygsamt sagt att vi skall pröva en projektbaserad utbildning på *minst* ett ingenjörsprogram. Här finns ett intressant utvecklingsområde.

Ytterligare ett område där vi måste fortsätta växa är inom uppdragsutbildningen. Det området finns också med bland våra mål för de närmaste tre åren. I själva verket har vi svårt att nå upp till det som budgetterats för innevarande år. Detta är ett område som fokuseras i ledningen och där vi hoppas kunna få en positiv utveckling.

Slutligen har vi forskningen. I dag pressas ekonomin av det statsfinansiella läget och av att børsutvecklingen gått hårt åt forskningsfonder och forskningsstiftelser. I ett längre perspektiv har vi mycket goda möjligheter att dra in externa anslag och att få högre statliga anslag. Utveckling inför våra ansökningar om vetenskapsområden jämnar under alla förutsättningar marken för höjda intäkter och ökad volym av högskolans forskning.

Så, en mer begränsad tillväxt i volym men en starkare tillväxt i djup och kvalitet är vad vi kan se fram emot under de närmaste åren.

Belastningsskadecentrums Håkan Johansson:

Är forskarvärlden det sista skråväsendet?

Är den akademiska världen effektivare på att bygga sin egen maktstruktur än att forska? Frågan ställs av Belastningsskadecentrums chef Håkan Johansson i detta debattinlägg

”När vi började bygga upp Belastningsskadecentrum för tio år sedan var det förstuds viktigt att se till att kompetensen hos de medverkande var den rätta. Lika viktigt var dock dessutom att komma till rätta med alla de hinder för tvärvetenskap och interdisciplinär kreativitet som finns inbyggda i akademiska miljöer.

Jag själv, och flera av mina medarbetare, hade sedan länge gått omkring med en känsla av att universitetsforskningen i allmänhet är riktigt usel på tvärvetenskap. Hindren är legio, och de flesta som är insyltade i systemet ser dem inte efter en tid. Vill man vara elak kan man säga att den akademiska världen är mer effektiv som ”experternas maktstruktur” än inom forskning och undervisning.

Det sista skråväsendet

På sätt och vis är den akademiska världen det sista kvarvarande skråväsendet. I vissa avseenden påminner den om den katolska kyrkan i sin organisation. Inom sådana organisationer blir det automatiskt väsentligt att bevara strukturen och att exkommunicera avvikare. Det har ibland slagit mig att en orsak till att vi har så få kvinnor på höga tjänster inom forskningen kan vara, inte regelrätt könsdiskriminering, utan systemets låga tolerans mot avvikare. Kvinnor är avvikare, precis som alltför fantasifulla manliga forskare.

För några år sedan hade jag ett samtal med en känd motiva-

tionsforskare som sa att om han skulle försöka identifiera en miljö som var riktigt destruktiv, riktigt ogynnsam för kreativitet, så skulle den akademiska världen ligga väl till. Det finns en mängd både strukturella och traditionella skäl till detta.

Ett väsentligt akademiskt hinder för kreativitet och tvärvetenskap är universitetens antikvetade organisation. Eftersom de som arbetar i akademiska miljöer kan notera detta, så försöker man komma till rätta med problemen med diverse meningslösa omorganisationer.

Man slår ihop institutioner och slår isär institutioner. Ämnes- eller disciplingränserna motstår emellertid lätt alla dylika taffliga försök till förändring. Detta är självklart eftersom de ofta har en tung tradition som varje doktorand inleder sin karriär med att anpassa sig till. Ämnesgränserna är också psykologiskt viktiga för den enskildes tillhörighet (man är humanist, teknolog eller medicinare). Samma funktion har förstuds också intoleransen mot individer utanför det egna skrået. Det är vanligt att tekniker och naturvetare tycker att humanister är flummiga. Humanister tycker å andra sidan ofta att tekniker och naturvetare är fyrkantiga. På samma sätt är toleransen mot ”de andras” världsbild och forskningsparadigm ofta låg. Uppskattningen av kvalitativa metoder är vanligen låg bland tekniker och naturvetare, medan humanister ofta har en vulgärbild av teknikernas ”positivistiska” forskningssyn.

Kräver aktiv stimulans

För att Belastningsskadecentrum skulle bli reellt tvärvetenskapligt, inte bara en organisation där vi låtsades bedriva tvärvetenskap, måste vi komma till rätta med alla de fördomar

och hinder som följer med ämnesgränserna. Det räcker inte att befolka ett centrum med humanister, beteendevetare, medicinare, naturvetare, sjukgymnaster etc., man måste också aktivt stimulera dessa att se positivt på varandras kunskaper och talanger. Insikten om att man bör välja metoder efter de studerade problemen, inte tvärtom, måste bli mer än ett talesätt.

Jordmån för intriger

Forskargruppen är ett annat fenomen som kräver en analys. Inom den större organisationen (fakulteten, institutionen) är forskargruppen den funktionella enheten. Den består vanligen av en senior forskare (professor eller docent) som omger sig med doktorander, tekniker och annan personal. Forskargrupperna är inga tillfälliga konstruktioner, utan blir ofta mer eller mindre permanenta.

Eftersom de olika forskargrupper som bor under samma tak ofta sysslar med olika problem, men delvis delar på samma budget så skapas därmed en struktur som är den bästa jordmånen för lokal konkurrens, avundsjuka, intriger och falskspel.

Akademiker är emellertid oftast verserade nog att hålla sig på mattan och bedriva detta fula spel under densamma.

Vi tyckte samfällt att vi, om vi skulle skapa en icke traditionell forskningsmiljö, så måste vi avskaffa forskargruppen (eller för den delen den humanistiske solitären).

Ytterligare ett kreativitetshinder, och ett hinder mot tvärvetenskaplig forskning, är den i och för sig berömvärda traditionen av ”kritiskt tänkande”. Kritik är ett oerhört väsentligt inslag i forskningen. Dessvärre inser inte många att kritik och kreativitet är helt skilda saker, man kan vara mycket begåvad

för det ena men inte för det andra. Dessutom är inget så lätt att kväva (för att inte säga döda) som kreativitet. Om vi således vill undvika att befolka forskningen med kamrersjälar (en ursäkt till bankfolket kanske är på sin plats), så måste kritik och kreativitet hållas isär. Rynkade pannor och bekymrad uppsyn insåg vi att vi måste bannlysa från våra ”brain-storming” sessioner. Vi hade nyligen en ”kick-off” i Gävle där vi uppmanade folk att spåna fritt och att kosta på sig att t.o.m. vara ”korkade”. Resultatet blev ett stort antal fruktbara uppslag.

”Skärgårdsmodellen”

Vi har inom Belastningsskadecentrum utarbetat en ”modell” för samarbete som administratörerna kallar skärgårdsmodellen. Vi tror att vi kommit tillräta med många av avigsidorna inom den traditionella akademiska forskningen. Vi vill gärna se hela centrat som ett experiment i sig. Hittills ter det sig mycket lyckat. Vid den senaste inventeringen visade det sig dels att vi härbärgerar över 150 tvärvetenskapliga projekt dels att nästan alla medarbetare tyckte att vi har en stimulerande miljö.

Det är min förhoppning att Belastningsskadecentrum, Europas största satsning på belastningsskadeområdet, kan finna en mer harmonisk existens inom Höskolan i Gävle än inom ett traditionellt Universitet, där samarbetsformerna är mer låsta. Mina erfarenheter av HiG ger mig stora förhoppningar på detta område.

I Gävleborgsområdet tycks finnas en stor beredskap att se värdet av en nyskapande organisation.

PROFESSOR

HÅKAN JOHANSSON

CHEF FÖR

BELASTNINGSSKADECENTRUM

Öppet brev från Peter Gill:

”Militärt reglerad tenta gör ont!”

”Ärade och ärrade kolleger och studenter, jag väljer genom ett öppet brev att kommentera dokumentet om ”ansvar vid skriftlig tentamen”.

Undervisningsansvaret vid en högskola kan enkelt summeras som ett verkställande av utbildningsdirektiv - program-, studie- och kursplaner - utifrån vissa statliga direktiv och inom ramen för vissa ekonomiska och praktiska förutsättningar. Kunskap om hur detta går till finns huvudsakligen inom läroplansteori, pedagogisk teori och utbildningsekonomi. Kring allt detta arbete finns en naturlig basis av tyst kunskap i form av beprövade erfarenheter, inarbetade rutiner och det fenomen som kallas för ”dold läroplan”. För att driva hem mina argument vill jag dra en parallell, mellan hur en högskolas undervisningsansvar verkställs, och det begrepp inom barnfostransfilosofi som kallas för ”aga”. I detta avseende vill jag hänvisa till en intressant källa om hur amerikaner som förespråkar aga i 26 delstater i USA aktivt motverkar försök att införa förbud mot aga. (Se <http://irregularities.com/cpmap.html>).

För en svensk verkar det nästan ofattbart att starka och högljudda röster kan fortsätta predika för (det är oftast i det så kallad bibelbältestet förespråkarna finns) ”spanking” och ”plan-king” (skolans rätt att utöva aga). Detta handlar om människosyn - en människosyn de flesta svenskar finner helt förkastligt.

På samma sätt kan man säga att hur utbildning organiseras speglar både en kunskaps- och människosyn.

I diskussion om kunskaps-syn kan man skilja mellan holistiska och atomistiska uppfattningar om kunskap och mellan pedagogiska mål uttryckta i termer som *förståelse* kontra *faktakunskaper*, eller *komihågkun-*

skaper. Man kan skilja mellan lärare- och elevroller i kursinnehållets närmande. Är det bättre (pedagogiskt) att sikta mot en elevroll där studenten själv, med läraren som handledare, ansvarar för kunskapsinhämtningen utifrån de styrdokumenten studenten har haft viss möjlighet att påverka (genom representation vid olika beslutsinstanser), eller mot kurser genomförda på lärarens villkor?

Kunskaps- och människosyn inom den högre utbildningen visas bäst genom systemets strategier för evaluering, oftast benämnt ”examination”. (Problemet med examinationsbegreppet är att det lätt glider över till föreställningar om tentamen, som i sin tur ofta omvandlas till så kallad ”summativ utvärdering”, dvs. sluttentamina genomförda vid kurslut, i motsats t ex. till kontinuerlig utvärdering/examination).

Gör ont i själen

Det dokument som har remitterats angående tentamina skriker ut en kunskaps- och människosyn. Till att börja med verkar det rätt konstigt att en schemaavdelning skall bestämma rutiner vid examination. Det betyder, t ex., att den som väljer denna form av examination måste inordna sig i den dokumentets tidtabell, vilken ligger helt utanför kursplanen. Medan man kan acceptera schemaenhetsens iver att utveckla praktiska rutiner kring salsbokning, är det längre fram i dokumentet människo- och kunskapsynen uppenbar sig. Vad säger följande meningar: ”*Skrivningarna ska läggas in förslutna kuvert eller liknande och vara ordentligt uppmärkta*”, och vidare, ”*ansvarig lärare hämtar tentamen efter skrivningstillfället i det skåp/.../ som avsetts för ändamålet. Institutionen ansvarar för att den kod som går till tentamensskåpet finns i tryggt*

förvar när den inte används”. Kunskap skall låsas in.

Sedan kommer dödsskottet för god pedagogisk praxis. De *skrivande /.../* ”skall placeras i lokalen genom planerat eller slumpmässigt förfarande. Fri placering är således inte tillåten”. Det åligger tjänstgörande vakt att *kontrollera* att inga otillåtna hjälpmedel används. En vakt *får inte* svara på frågor... *följer* studenten till telefonen... *vakten ringer upp... placera väskorna på av vakten angiven plats... får väska öppnas endast i närvaro av... samtal eller annan kontakt mellan de skrivande får ej förekomma*.

Jag får ont i min själ av att läsa allt detta. ”...skall en (vakt) vara *placerad framför och en bakom* de skrivande /.../ skall de studerande därför *visa upp en med fotografi försedd legitimationshandling*, vakten har rätt att *begära legitimation* av de lärare som infinner sig, *anmoda den studerande att lämna ifrån sig eventuellt bevismaterial*. Om den studerande vägrar att *lämna ifrån sig material*... (samtliga kursiveringar är mina).

Detta är mental aga, ett förmynderi, ett hån mot god pedagogik, ett fastställande av en för mig helt förkastlig kunskaps-syn. Jag vill inte höra den som försvarar detta med följande floskler: ”det är bra med variation i examinationsformer”, ”inte kan du förespråka bara en examinationsform” (vilket jag inte gör), ”inte kan du hacka på en examinationsform” (vilket jag definitivt gör i det absolut hårdaste ordalaget). Jag vill gå längre. Jag anklagar alla högskolelärare som förespråkar en examinations form som kan utmynna i det refererade dokumentet för en trångsynt, konservativ, retrograd kunskaps-syn. Denna kunskaps-syn, där resultat av 5 eller 10 veckors arbete inom en kurs mäts enligt den metod dokumentet hänvisar

till, är helt oförenlig med en kunskaps-syn som sätter studentens lärande process i centrum, där examination sker kontinuerlig samt utifrån ett holistiskt kunskapsbegrepp. En progressiv kunskaps-syn söker en examinationsform där studentens prestation visas genom projektarbete, genom eget framförande om uppnådd nykunskap (t.ex. som egen klassrumsprestation), genom grupparbete (t.ex. presenterat vid seminarier), genom redovisad akademisk aktivitet osv.

Den examinationsform där vakter behövs, där kontroll är militärt reglerad, där förfarandet är systematiserat på ett sätt som strider mot god praxis skall bort. Bort med salen, bort med vakterna, bort med behovet av en sådan skrivelse. Låt studenters rätt till rättvisa examinationsformer vara en del av den kunskaps-syn som bör framträda i kursplanerna. Den som fortsätter välja den förkastliga salskrivningen måste respekteras på samma sätt som den som förespråkar aga måste respekteras, det vill säga, respektera med säg ifrån. Vilket jag nu gör.”

VÄNLIGEN
PETER GILL

Fotnot: Den hårda kritik jag riktar mot detta dokument är inte riktat mot schemaenhetsens helt legitima försök att ”få ordning” kring salstentamina. Det är inte deras sak att avgöra grundläggande epistemologiska ställningstaganden. Därför är inte min kritik i sak riktad mot den faktiska textförfattaren. Jag ber om ursäkt om denna ”känner sig träffad”. Jag går inte i polemik mot dokumentets faktiska innehåll utan mot vad det står för.

Miljöråd på villovägar?

Nu har Miljörådet vid HiG sin chans att dra ett svärd för miljön på riktigt, menar Tage Klingberg och Jonas Kågström i sin debattartikel.

”Vi får ett nytt bibliotek. Synpunkter och krav på projektet lämnas naturligtvis till byggherren Akademiska Hus.

HiG har ambitioner att verka för samhällets uthållighet. Miljörådet har valt att identifiera vanliga frågor som sophantering, pappersförbrukning och energianvändning som HiG:s största miljöpåverkan.

Varför agerar inte Miljörådet i biblioteksprojektet? Förbruk-

ningen av ändliga material (stål, glas, plast och betong) kan hållas låg till förmån för förnyelsebara material såsom trä. Energiförbrukningen i både bygge och drift kan påverkas. Aluminium och stål drar mycket energi vid tillverkningen. Trä ”tillverkas” däremot av solkraft.

Missuppfattning?

Märkligt nog tycks Miljörådet och dess styrgrupp ha prioriterat bort biblioteksprojektet, trots att HiG:s byggkunnande torde vara minst lika stort som papperskunnandet. Anser rådet materialvalet för bygget oviktigt? I så fall vore detta sensationellt och borde snarast klar göras för regeringen, som den

12 december 2002 beslöt att Sverige, bland annat av miljöskäl, skall främja användning av trä. Om regeringen fattat fel kunde ju Miljörådet göra en nationell insats.

Kompetens finns

Om däremot materialvalet har betydelse så borde väl Miljörådet prioritera biblioteket? Saknar rådet kompetens, så finns fastighetsexpertis, bland annat på T-institutionen. Låt biblioteksbygget visa hur en högskola kan gå i främsta ledet för uthålligare konstruktioner och material. Hellre än att gömma sig bakom Akademiska hus miljöplan kunde Miljörådet ta initiativ. Bjud hit regeringens

särskilde förhandlare, Fredrik von Platen, som har till uppgift att just främja bruk av trä.

Rådet på villovägar?

Har fokuseringen på sopor och kopieringspapper lett Miljörådet på villovägar? Silar rådet mygg och sväljer kameler? Rådet har fortfarande chansen att tillämpa framsynt miljöledning på en högskolas byggprojekt. Det skulle kunna få praktisk och symbolisk betydelse.”

JONAS KÅGSTRÖM
OCH TAGE KLINGBERG
INSTITUTIONEN FÖR EKONOMI

Kaisu Sammalisto svarar:

”Vi har olika kulturer och språk”

Det är fascinerande att jobba med högskolans miljölednings-system. Att besöka de olika institutionerna är som att vandra i flera länder med olika kulturer och språk. Det är tydligt, även om språket är svenska, hur svårt det är att kommunicera med varandra. Ordspråket som jag fick lära mig i Afrika ”Det är inte fel, bara annorlunda”, kommer till nytta även här.

Biblioteksprojektet startade med en arkitektävling i slutet av år 2001 och de inkomna förslagen var öppna för synpunkter under början av år 2002. Det alternativ som högskolestyrelsen valde i sitt möte i april 2002 efter bedömargruppens rekommendation är det som nu diskuteras. I bedömargruppen ingick också Tony Björklund som har en stor kompetens och engagemang i just miljöfrågor. Vid bedömningen togs hänsyn till alla synpunkter, också utökad användning av trä, men i det slut-

liga beslutet föll det enhälliga valet på det föreliggande alternativet.

Helt ny uppgift

Vad har miljörådet gjort under tiden?

Högskolans miljöråd utsågs i januari år 2002. Orientering i uppgiften som för de flesta var helt ny och innehöll grundläggande miljöutbildning pågick under våren. De 13 representanterna från alla institutioner, enheter och studenter, fann i september 2002 vid sin prioritering av högskolans miljöaspekter att de viktigaste för år 2003 var undervisning, resor, upphandling av varor och tjänster (t.ex. alla kommande om- och tillbyggnationer) samt resursanvändning och samverkan med det omgivande samhället. Dessa låg sedan till grund för HiG:s miljöpolicy och miljö-

Då det alltså var dags att

prioritera miljöaspekter på hösten var biblioteksalternativet med sina förutsättningar redan bestämt. Om man med bristande agerande menar att miljörådet inte har stått på barrikaderna för att öka andelen trä i själva huskonstruktionen så stämmer det. Vi har dock framfört våra synpunkter, bl.a. angående träanvändning i de kontinuerliga kontakterna med både Akademiska hus, entreprenörer och de som på HiG är ansvariga för projektet. Vi har ingen anledning att tvivla på deras kompetens eller att man i detta alternativ har använt trä där det är estetiskt och konstruktivt rätt utifrån de randvillkor som bibliotekets design ställer.

Tjäna som exempel

Vid det fortsatta biblioteksprojektet, ska de delar som inte styrs av de redan fastställda byggkraven behandlas vad gäl-

ler upphandling enligt HiG:s miljöpolicy och de övergripande miljömålen. Där ingår naturligtvis systemhandlingar inklusive inredningen.

Som det ständigt betonas i alla sammanhang är HiG:s allra viktigaste långsiktiga miljöpåverkan via undervisningen. Papper och sopor får tjäna som kortsiktigt synliga och pedagogiska exempel på vårt miljöarbete.

P.S. En annan miljörelaterad fråga som under det gångna året har diskuterats en hel del bl.a. i miljörådet, är förslaget att bygga biblioteket med självdrag. Detta har efter samråd med ett antal experter från bl.a. gamla byggforskningen visat sig vara orealistisk.

KAISU SAMMALISTO
VICEREKTOR FÖR MILJÖLEDNING

Mårten Eriksson om magisterutbildningarna:

”Låt oss ta den breda vägen!”

De nya principerna för magisterprogrammen innebär såväl ökade kostnader som merarbete och målkonflikter. Låt oss tillämpa en bred tolkning av principerna för att minimera dessa negativa bieffekter, skriver Mårten Eriksson.

HiG har börjat tillämpa nya principer för inrättandet av magisterprogram med ämnesbredd. Dessa principer innebär flera lokala inskränkningar mot baskraven i gällande examinationsordning från 2003.

I denna står att *magisterexamen med ämnesbredd uppnås efter fullgjorda kursfordringar om sammanlagt minst 40 poäng med viss inriktning, enligt vad respektive högskola närmare bestämmer, av den som avlagt examen om minst 120 poäng eller motsvarande utländsk examen.*

Vidare anges att högskolelagens allmänna mål (1 kap, § 9) skall vara uppfyllda och att ett självständigt arbete om minst 10 poäng skall ingå.

Ökad attraktionskraft

HiG:s lokala inskränkningar, vilka utbildningschefen kort informerade ämnesföreträdarna om den 18 mars och vilka redan börjat tillämpas av bl a H/S nämnden, innebär att de nya magisterprogrammen skall vara yrkesinriktade, programmen skall bestå av unika kurser och ha unika examinationsformer. Nivån på de kurser som ingår i en bredmagister är ett känsligt kapitel, den skall helst bara antydans men ej göras explicit. Dessa nya principer angår alla institutioner på HiG. Jag anser därför att de bör debatteras offentligt innan de omsätts i praxis och tar härmed initiativet till en sådan diskussion.

Bakgrunden till de nya principerna är ett pågående arbete att harmoniera utbildningssystemen inom främst EU för att främja rörlighet och anställningsbarhet inom Europa men även ett led i en strävan att öka Europas attraktionskraft som utbildningskontinent (den så kallade Bologna-deklarationens tre övergripande mål från 1999). Detta kan man bland annat läsa om i en ny utredning från utbildningsdepartementet, *Magisterexamen i internationell belysning* (Ds 2003:4) (http://utbildning.regeringen.se/propositionermm/ds/2003/ds_2003_4.pdf). Utredningen behandlar den så kallade Bolognadeklarationens nivåindelning av högre utbildning och examina och hur den svenska magisterexamen skall betraktas i ett internationellt perspektiv.

Ett fullständigt förslag från projektgruppen är planerat till december 2003 varpå sedvanliga remissomgångar skall påbörjas. Hur det förslag riksdagen skall ta ställning till (gissningsvis under slutet av 2004 eller början av 2005) kommer att se ut, liksom riksdagens ställningstagande, vet vi inte idag.

Noggrann utredning

De nya principerna för magisterprogram med ämnesbredd innebär både merarbete, ökade kostnader och målkonflikter med nuvarande system. Yrkesinriktningen, om den tas på allvar, kräver noggrann utredning av vilka yrkesspecifika kunskaper olika yrkesgrupper har behov av.

Vilka som är bäst lämpade att göra dessa utredningar finns det säkert delade meningar om, men förmodligen handlar det om representanter från såväl aktuella ämnen (hur dessa nu bestäms) som från yrket. Starka specifika yrkesinriktningar medför vidare att varje magis-

terprogram måste inriktas mot ett specifikt yrke, programmen blir många och antal studenter per program få. En sådan utveckling leder till dålig ekonomi och att många yrken inte kommer att kunna erbjudas magisterutbildning överhuvudtaget. Man går också miste om de pedagogiska fördelar det kan ha att näralliggande yrkesgruppers olika perspektiv bryts mot varandra, t ex synen på en missbrukare ur sjukvårdens, socialtjänstens och arbetsförmedlingens perspektiv.

Det finns också en potentiell konflikt mellan en stark specifik yrkesinriktning av magisterprogrammen och högskolelagens allmänna krav (1 kap, § 9) att utöver kunskaper och färdigheter också ge studenten förmåga till kritiskt tänkande och självständigt problemlösande.

De senare förmågorna är den högre utbildningens signum och tränas i allmänna, generella resonemang. Det är därför viktigt att värna om sådana inslag i all utbildning vid HiG, speciellt nu när vi ansöker om att bli universitet.

Skall vara unika

Den oklara nivåbestämningen liksom kraven på unicitet hänger samman med utredningens (Ds 2003:4) förslag att vi skall införa tre examensnivåer inom högskolan, grundnivå (undergraduate), avancerad nivå (graduate) och forskarnivå (doctorial studies). Magisterexamen föreslås ligga på ”avancerad nivå”. Det är förmodligen för att markera denna skillnad som man inom HiG betonar att kurserna på de nya magisterprogrammen skall vara unika, med unika examinationsformer och inte nivåbestämda. Denna strävan utgör dock hinder för studenter att tillgodoräkna sig tidigare avslutade kurser inom området. Det är väl precis det som

är meningen men då föreligger en klar intressekonflikt mellan studenter och högskola. (Några sådana hinder föreligger inte enligt dagens examinationsordning).

Bör lösas på annat sätt

Det är olyckligt och bör lösas på ett smidigare sätt, vår ambition måste ändå vara att underlätta för våra studenter, inte att hindra dem.

Dessutom är ju en av grundtankarna med Bolognadeklarationen att öka rörligheten i Europa. Det bygger på att man är vidsynt när det gäller olika former av tillgodoräknavand. Det ter sig då inkonsekvent att tillämpa en internationell vidsynthet och en lokal trångsynthet.

Sammanfattningsvis menar jag att det, med tanke på det merarbete, de ökade kostnader och inte minst de målkonflikter en snäv tolkning av delrapportens innehåll om magisterexamen med ämnesbredd leder till, är oklokt att föregå ett riksdagsbeslut i frågan. Låt oss istället tillämpa en bred tolkning av magisterprogram med ämnesbredd som examinationsordningen idag ger utrymme för. Vi bör samtidigt följa arbetet med en eventuell revidering av magisterutbildningarna och tillsammans diskutera hur negativa bieffekter kan minimeras. Välj den breda vägen!

MÅRTEN ERIKSSON
P-INSTITUTIONEN

Europadagen:

300 ungdomar lärde sig mer om Europa

Närmare tre hundra gymnasieungdomar och studerande på Komvux deltog i Europadagen som anordnades på HiG 9 maj.

Huvudarrangör för dagen var Europahuset i Sandviken och Utrikespolitiska institutet. Chefen för Europahuset heter Catharina Hegrelius:

– Syftet med dagen är att öka intresset och delaktigheten inför EU:s utvidgning, samt att ge ungdomarna möjlighet att lära sig mer, säger hon. Det här handlar om jättefrågor.

TIO UTLÄNDSKA UNGDOMAR

Konferencier var tv-journalisten Rickard Olsson. Vid fem seminarier fördjupade man sig i olika frågor som anknuter till

EU:s utveckling. Till exempel tog man upp vad utvidgningen innebär för de nya medlemsländerna. Här deltog tio ungdomar från Slovenien, Slovakien, Malta och Estland.

Dessa hade under en veckas tid tillbringat de flesta av dygnets timmar tillsammans med svenska kamrater för att utbyta tankar och resonera kring de aktuella frågorna på ett mer vardagligt plan.

Övriga seminarier tog upp ämnen som exempelvis hur ett större EU påverkar konkurrensen och om Europa kan bli farligare med en utvidgning. Seminarier leddes i regel av av forskare.

Vid seminariet Ung i ett större Europa, tog HiG:s Malin Hillman och Maartje Peeters från Arbetsförmedlingen Utland upp hur det kan vara att arbeta eller studera utomlands. Bägge har erfarenhet därav, fast Maartjes "utland" är Sverige.

OWL

De tio inbjudna studenterna har under sju dagar umgåtts med sina svenska kamrater i stort sett dygnet runt. Man har diskuterat och jämfört och fantiserat kring framtidens Europa. Det tio kommer alla från de blivande EU-länderna Slovenien, Slovakien, Malta och Estland. Från v sittande: Paul Trenkler, Bertrand Borg, Gabriella Cassola, Maja Ditz, Milan Mom, Alar Konist, Tilen Mrzljak och Tüt Sepp. De två killarna längst bak är Miloz Tomasik och Dejan Jovic.

Underhållande från traversen när QNOT avslutade

Till årets avslutning för QNOT, Qvinnor inom Naturvetenskap och Teknik, bjöd vi in ståuppkomikern Kerstin Bäck (bilden).

Hon gav oss en föreläsning om hur det är att vara kvinna i männens värld, vilket var väldigt

passande för studenterna på de tekniska ingenjörsprogrammen.

Kerstin arbetade mellan åren 1972 och 1998 som traversförare på SSAB i Borlänge. Nu reser hon runt och berättar om sina erfarenheter men hoppar ibland även in som utbildare för traversförare på olika företag.

I nära två timmar fick de 250 personerna som samlats i Val-

hall lyssna på en oerhört inspirerande och rolig berättelse som fick skrattsalvorna att eka mellan väggarna. En mycket uppskattad föreläsning som fick åhörarna att jubla och något att prata om för lång tid framöver.

SYNNEVI ALMGREN
PROJEKTLEDARE QNOT

Ingela Edkvist skriver:

Madagaskar blues

"Nej, jag satt inte som barn med kartboken och fantiserade kring platser som Antananarivo och Fianarantsoa.

Jag har inte längtat hela mitt liv efter att få besöka den stora ön med lemurer, orkidéer och märkliga endemiska djur och växter.

Nu, när jag har tillbringat drygt ett och ett halvt år på Madagaskar, har jag fortfarande inte sett några orkidéer, endast ett fåtal lemurer och några andra märkvärdigheter. Däremot har jag mött madagasker och fått delta i människors längtan efter det goda livet.

När det var dags för c-upp-sats i Kulturanropologi ville

jag skriva om musiker. Under utbildningen hade världen växt, det fanns människor på platser jag aldrig hört talas om. Samtidigt hade världen krympt, eftersom vi fått redskap för att förstå.

Jag och en kompis började få panik, vi kunde inte bestämma oss för en plats i världen att studera. En dag bestämde vi oss – den förste som vi möter som säger ett land, det tar vi. Och så kom någon och sa Madagaskar. Visst. Madagaskar?

Brist på litteratur ledde så småningom till en mytanalys. Och Madagaskar blev en värld, en plats att längta till, ett forskningsfält.

Under hela min studietid har jag arbetat som attributör och rekvisitör, på Uppsala Stadste-

ater och på Folkteatern i Gävle. När det blev dags för forskarstudier låg det nära till hands att fortsätta med Madagaskar, och att koppla till teater som tema. Teater på Madagaskar? Finns det? Ingen visste. Madagaskar fick visa mig vad som fanns.

Och jag fann Hira Gasy, en folklig föreställningsform som engagerar massor av människor, som har en historia som speglar människornas möten med det västerländska (missionärer, handelsmän, kolonistörer, biståndsarbetare, exploatörer, äventyrare och enstaka turister), som bygger på en vilja att kommunicera med en landsbygdsbefolkning utan tillgång till massmedier, som är enastående koreografiskt och musikaliskt, och som saknar den utbildade elitens intresse.

Under åren 1991 till 1996 turnerade jag under spelsångerna med Hira Gasy-trupper på landsbygden i högplatåregionen runt huvudstaden Antananarivo, i Imerina och Betsileo. Hira Gasy framförs av resande sällskap som i turneringar spelar mot varandra främst i samband med stora ombegravningsceremonier. När de döda fått nya sidentyger lindade runt kropparna, när den stora utvidgade familjen har blivit välsignad av mötet med förfäderna och man har ätit och druckit tillsammans, då är det dags för Hira Gasy.

Den första truppen kommer in, med talare, musiker, sångare och akrobater. Den långa modersången handlar om hur det är att vara madagask idag, på landsbygden, och hur man ska

Sista terminen för etnologin

kunna fortsätta att följa förfädernas väg och samtidigt vara modern, få tillgång till det nya, det som underlättar livet, men utan att byta till utlänningarnas väg. Texten är nyskriven, den är aktuell, den handlar om publiken och om den tid vi lever i, men den förutsätter att lyssnaren har en gemensam erfarenhet av att befinna sig i periferin, i fattigdom, utan makt. Därför när inte Hira Gasy de som, i landsbygdsbefolkningens och de fattigas ögon, har lämnat förfädernas väg, inte agerar i traditionen, och som därmed förlorar den substans i kroppen som gör att man är en del i den stora cirkeln kring liv och död. Det handlar om ett moraliskt agerande, att ta emot det nya utan att förlora sin identitet.

Efter en timme kommer den andra truppen in. Formen på föreställningen är identisk men budskapet uttrycks på ett nytt sätt. Sedan upprepas detta tills varje trupp spelat tre timmar var.

Nu är det sex år sedan jag reste till Madagaskar. Landet genomgår svåra politiska tider, infrastrukturen upphör snart att existera, naturkatastrofer förvärrar möjligheterna att leva på det man producerar, naturtillgångarna försvinner ut ur landet. Korrupktion, politisk instabilitet, Världsbankens krav.

Och samtidigt, Madagaskar finns, det finns madagasker som fortsätter att problematisera sitt liv och sin tid. Hundratal trupper reser runt och erbjuder sina funderingar, tiotusentals människor sitter i timmar och lyssnar, kommenterar, får någonting, får mat för tanken.

Och jag fortsätter att förundras över teaterns kraft.

INGELA EDKVIST
BILDLÄRARE

I nio år har kursen Etnologi med inriktning mot textil, slöjd och hantverk huserat på läns museet i Gävle med ständigt fler studenter. Men nu är det slut.

I sommar stängs dörren. Då kan läraren Håkan Liby ägna sig åt sitt vardagliga värv, som chef för Upplands museum.

Det hela började egentligen som en föreläsning i en 5-poängskurs, som HiG arrangerade på Läns museet i Gävle.

– Efteråt pratade jag och Siv Näsman (då prefekt för HS-institutionen) och lekte med tanken om en A-kurs, berättar Håkan Liby.

Ett förslag till kursplan gjordes. Det skilde sig från det dåvarande ämnet etnologi med att intressera sig för föremålen istället för den mer sociologiska inriktningen som gällt i några decennier.

– Vi riktade in oss på hantverkare, slöjdlärare, folkbildare, hemslöjdskonsulenter och liknande.

Mottagandet blev fantastiskt. Ett trettiotal sökande direkt. Det blev ytterligare en A-kurs varefter man insåg att det måste följa en B-kurs.

Så har det rullat på. Intresset har aldrig mattats. Denna den sista kursen har 40 studenter.

– Deltagarna spänner från tonåringar till 70-åringar. Och de kommer från hela Sverige. Vissa måste börja resa dagen innan helträffarna för att hinna fram i tid! Det är helt klart en grupp som inte hittat vad de sökt inom det vanliga universitetsutbudet.

Hela tiden har man kunnat använda allt vad läns museet har att erbjuda i form av resurser. Läns museets 1:e antikvarie Ann-Marie Björk har varit nära inblandad i kurserna och fungerat som praktisk samordnare.

– Det kommer att kännas så tomt när det tar slut. Det tycker vi alla här. Men vi har ändå kvar alla kontakter vi knutit genom åren med studenterna.

Att kursen nu tar slut beror på att Håkan Liby vill ägna mer tid åt sitt dagliga värv som chef för Upplands Museum.

Sista kullen för Etnologin efter nio år. Infälld läraren Håkan Liby.

VHS informerade sig

Verket för högskoleservice, VHS, besökte i slutet av maj HiG för att informera sig och om sig.

Verkets direktör Anita Johansson kom tillsammans med upphandlingschefen Stilianos Mafredas och Sara Sjögren som är marknadsansvarig.

För informationen om HiG stod företrädesvis Olle Sköld, Jan Tjernlund, Johnny Bylerius, Hans-Gunnar Johansson och rektor Leif Svensson.

Stilianos Mafredas, Anita Johansson och Sara Sjögren visades runt på HiG av informationschef Lars Söderberg (längst t v.).

35 deltog i första Rektorskampen

Ett trettiotal deltagare samlade den första Rektorskampen tisdagen 6 maj. Även Högaktuells reporter fanns på plats, ovan vid arrangemang med tävlingsinnehåll.

Nu handlade inte tävlingsmomentet om något mindre bingo-liknande utlottning efter anmälan, insats och målgång.

Då starten gick skedde en mycket tydlig breddning, eller snarare förlängning, av fältet. Viadukten under E4 var vattenfylld vilket medförde omdragning och viss förkortning av banan. Inte utan viss glädje för HA:s utsände..

Tre kilometer räckte dock, den för all del svettiga raska promenaden beledsagades inte av några märkbara endorfin-kickar. De som tidigt försvann i fjärran kanske upplevde det anorlunda och kanske var det orsaken till att professor Peter Gill strax kom förbi på sitt andra varv.

Deltidspensionerade prefekten för BMG, Hans Allan Löfgren, tillhörde även han dem som tonade bort ur fokus för HA:s kamera, tillsynes utan ansträngning och med normal steglängd.

Längst upp: Vinnaren av den hjulförsedda väskan, studenten Jens Wannberg, var lite generad inför det faktum att han utan ansträngning vunnit den första rektorskampen men tog ändå nöjd emot priset av informationschefen Lars Söderberg. Ernst Hollander, E-institutionen, fyllde på förlorad vätska.

Ovan t. v: Klädseln vittnade om deltagarnas skiftande motivation. Regeln var att svalare kläder komparerades av snabbare hastighet.

Ovan t. h: Ingrid Wågberg och kollegan på V-institutionen Gunilla Wågberg-Segersten på upploppet invid färhagen såg inte heller så tagna ut..

T. v: Björn Karlsson, rektors kansli, Madelené Johnsson, schemanheten, och Pär Hemström, N-institutionen diskuterade förhållandena i gymmet. Hans Allan Löfgren, TB-institutionen, höll jämn steglängd och jämn hastighet hela loppet och försvann strax ur kameraobjektivet.

Lennart Hoveliuss ny professor vid HiG

Lennart Hoveliuss blir gästprofessor vid BSC.

Svenska hockeylandslaget läkare Lennart Hoveliuss har utsetts till gästprofessor vid HiG:s Belastningsskadecentrum. Det betyder att BSC knyter till sig Europas främste axelkirurg och fördjupar sitt redan omfattande kunnande på området idrotts- och belastningsskador.

Lennart Hoveliuss själv håller en lägre profil men säger sig vara mycket glad åt att han nu får möjlighet att fortsätta sin forskning sedan disputationen 1982. – Jag har två stora studier som rör axlar och axelskadors läkning som ska sammanställas. Bland annat en jämförande studie som nu ska följas upp efter 25 år.

BSC:s chef Håkan Johansson berättar för säkerhets skull att materialet är världsunik.

Gästprofessuren är på 20 procent och Hoveliuss fortsätter att ha sin arbetsplats i Gävle där ett lab för vad som kallas rörelse- och positionssinnet ska placeras.

Hoveliuss blir HiG:s 20:e professor.

– Vi är oerhört stolta över att vi kunnat knyta Lennart till oss. Faktum är att när BSC startade var vi mycket inne på just idrottsskador, säger Håkan Johansson.

Högskolans nybildade manskör premiärsjöng

Högskolan tycks vara en lovande miljö för musikaliskt utövande. Tidigare har det mesta handlat om rock och r&b varför en balansering funnit sitt uttryck i en manskör.

Kören hade sitt genombrott sista april i Regementsparken i samband med rektors vårtal. Regnade det när kören räknade in (gör körer sånt?) så sken solen när de tackade för sig.

ÄVEN ROCKMUSIKER

Den sexton personer starka kören bestod till vissa delar av medlemmar ur den betydligt äldre diton Gefle Drängar, bland annat ledaren Bengt Olerud som lånat sin gedigna erfarenhet till körens förberedande två repetitioner inför premiären.

Lite förvånande, eller möjligen som ett tecken på att musik är gränslös, kunde det konstateras att minst fyra bekanta rockmusiker hade petat sig in i samslingen. Som om det inte räcker med att lira Buddy Guy

eller Creedence Clearwater Revival.

LÄTTJEFULL TON

Repertoaren här var av äldre ursprung, *Tempo di marcia*, *Glad som fågeln*, *Oh, hur härligt majsolen* (det var ungefär här som solen tvingade sig genom molnen), och *Vintern rasat*. På det hela taget lite lättjefullare tongångar än sextiotalsrepertoaren.

Kören är tänkt att bli permanent och initiativtagaren informationschef Lars Söderberg säger att fler studenter kunde vara på sin plats.

Ett knappt hundratal anställda utgjorde publik i Regementsparken under lunchtimmen denna dag.

På grund av en övertygande blöta dagen innan brasan tändes undgicks det hotande eldningsförbudet. Men förbränningen drog så till den grad ut på tiden att det ännu rykte på udden i Gavleån två dygn senare.

OWL

B

SVERIGE

Porto
betalt

Rockfest på Campus

The Arc, The Sounds, Eric Gadd, Robyn och The Rasmus.

Det är huvudattraktionerna vid musikfesten Rocknatta på Högskolans Campus i sommar. Hela HiG:s innergård ska under en helg förvandlas till festivalområde helgen 25 och 26 juli. På området kommer tre större tält med mat och dryck att finnas.

Dessutom blir det nostalgitripp i Queens och Pink Floyds tecken med coverbanden P-Floyd och Queer.

Inte nog med det - en jury från lokalpressens nöjesredak-

tioner och radiokanalen Rix FM ska bland inskickade bidrag utse ett gäng lokala storheter som ska få delta.

Tanken är att evenemanget ska blir tradition. Biljetter säljes genom <http://www.ticnet.se> och kostar mellan 315 och 520 kronor.

Ingen åldergräns gäller utom i restaurangtälten. Till skillnad från musikfesterna i Boulognerskogen får ingen egen förtäring medföras.

Högskolan i Gävle tillhör evenemangets sponsorer liksom Akademiska hus.

Vidare kontakt kan ske via <http://www.rocknatta.com>.

Those were the days

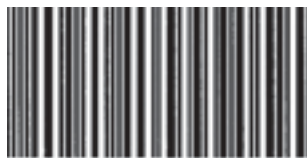
Svensson
MargarethaNilman
SivKariström
GunillaAugustsson
Tvette

Annat du kanske inte minns från 1982:

Rolling Stones uppträdde på Ullevi i Göteborg. Prinsessan Madeleine föddes. Regeringen

införde löntagarfonder. JAS-projektet antogs av riksdagen. Ubåtsjakten i Hårsfjärden. Ingrid Bergman avled liksom Sovjets partichef Bresjnev.

Personerna på bilden hade dock förmodligen ingenting med det senare att göra. De bara arbetade på Högskolan i Gävle-Sandviken, som den då hette. Och de kan väl egentligen sägas göra det fortfarande, fast i Gävle.

800025410

Dags för återhämtning

Likväl som man ibland behöver ett plåster, en hantverkare eller ett glas vatten, kan man någon gång vara i behov av datorhjälp.

Med hemdatorerna följde en finurlig cd betitlad "Recovery cd".

När min dator en dag trodde att uppstarten i själva verket var en loop, och gjorde om samma sak gång efter gång, trodde jag räddningen var denna cd.

Jag satte in den, startade datorn och lyssnade i tio minuter med stigande oro på det prasslande ljudet från hård-disken tills det stod klart att eländet just raderat 20 gigabyte samlat digitalt liv.

Utan minsta varning, utan minsta lilla utropstecken.

Det kan man kalla vårstädning, eller i varje fall datorhygien på samma intelligenta nivå som lussprutning.

OWL

Maggan glömdes

De personer som i HA nr 3-2003 räknades upp som medlemmar i HiG:s friskvårdsgrupp ska adderas med en, nämligen **Margaretha Svensson** som inte stod med på den lista som HA fick sig tillsänd. Margareta har dessutom varit med i gruppen alltsedan starten.

Sommaruppehåll

Med detta nummer tar Högak-tuellt paus till höstterminen. Åtminstone som tidning. Till redaktören är ni fortfarande mycket välkomna med idéer, åsikter och annat ni tycker är på sin plats. **Trevlig sommar!**

OVE WALL

...söderhälls figur

